Aktuálně k otázce neonikotinoidů

Aktuálním a hlavním problémem v cukrovarnictví a řepařství jsou neonikotinoidy pro moření osiva cukrovky (i máku). To se nepřetržitě řeší již více než jeden měsíc. V lednu rozhodl Soudní dvůr EU v Belgii (ESD) na základě žaloby ekologického uskupení a včelaře, že výjimky vydané pro moření osiva cukrové řepy na neonikotinoidy pro osev 2023 jsou „nezákonné“ a další by neměly být vydávány; jednalo se o předběžné opatření. Byla to samozřejmě rána pro řepařství, protože rozhodnutí ESD z 19. 1. 2023 přišlo v tu nejhorší dobu, kdy se osivo moří a připravuje k expedici do jednotlivých zemí.

Česko má platnou výjimku na NNi od 15. 9. 2022, a to na 120 dnů (únor – květen), dle platné legislativy EU. Upozornili jsme, že retroaktivita v právních záležitostech je naprosto nežádoucí. Po rozhodnutí ESD jsou státní autority zdrženlivé pro vydání výjimky, zejména ve Francii, kde přišlo rozhodnutí ESD v den, kdy měla být výjimka na NNi vydána, čímž vše skončilo. Obdobné je to v Rakousku, kde předseda svazu řepařů E. Karpfinger silně kritizuje rozhodnutí ESD a vyzývá EK a další orgány k zodpovědnosti za toto rozhodnutí. Problémem je v Rakousku rýhonosec, který je schopen bez NNi zlikvidovat i 50 % ploch řepy a její výměra tak zřejmě poklesne ze 40 tis. ha na 20 tis. ha s ohrožením soběstačnosti výroby cukru.

Musíme poděkovat MZe a ÚKZÚZ za řešení této věci se zdravým rozumem, v Česku není zájem výjimku na NNi pro rok 2023 rušit. Právní rozbor ukázal, že případnou škodu v sektoru, kterou jsme vyčíslili na rámcových 20 mld. Kč, by musel zaplatit český stát, a ten by ji pak dále vymáhal po Bruselu! Výjimka je tudíž platná.

Zásadní bylo jednání na Evropské komisi v pracovní skupině pro neonikotinoidy. Státy, které již měly výjimku na NNi vydanou (Česko, Slovensko, Finsko, Maďarsko, Rumunsko, Slovinsko, Chorvatsko…), sdělily Komisi, že výjimky nehodlají rušit. Evropská komise se mírně zalekla a nechala konečné rozhodnutí na členských zemích, což je jediné rozumné řešení. Osivo v silném moření s NNi bylo ve větší části namořeno již před rozhodnutím ESD, hrozil by tu jinak fatální nedostatek osiva pro osev 2023. Plochy by klesly i o více než 70–80 %. Budeme muset asi celý rok odolávat tlaku „zelených a přezelenalých“, ale řepa tu bude zachována a zřejmě naposledy ji zasejeme s neonikotinoidy; v roce 2024 pak už jen s mořením Force. V posledním měsíci byla odvedena dobrá práce! Ukázalo se, že v době největší krize spolu dokážou pěstitelé a cukrovary držet a vystupovat jako jeden muž.

Zajímavá byla reakce Francie, francouzský ministr zemědělství vyzval své kolegy, aby výjimky zrušili. Pokud ji nemá Francie, tak nikdo! Aby prý byly rovné podmínky v EU. A vyzval k urychlené registraci nových přípravků na ochranu rostlin, aby bylo cukrovku čím insekticidně ošetřit. Pomineme-li, že to jde celé proti zelenému smýšlení Evropy, tak můžeme vidět jednu velmi negativní vlastnost – závist, a na té není dobré principy EU stavět.

Jan Křováček, SPC Čech, 24. 2. 2023